

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

PÉČE SOUDU O NEZLETILÉ VE VĚCECH ZDRAVOTNÍ PÉČE

© Anna Hořínová, 2012

PRAMENY

■ VNITROSTÁTNÍ

- LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD (č. 2/1993 Sb.)
- ZOR (z. č. 94/1963 Sb.)
- OZ (z. č. 40/1964 Sb.)
- NOVÝ OZ
- ZSPOD (z. č. 359/1999 Sb.)
- OSŘ (z. č. 99/1963 Sb.)
- ZPMS (z. č. 97/1963 Sb.)
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách + důvodová zpráva

■ MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY

- ÚMLUVA O OCHRANĚ LIDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÍCH SVOBOD (č. 209/1992 Sb., čl. 8)
- ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE (č. 104/1991 Sb.)
- EVROPSKÁ ÚMLUVA O VÝKONU PRÁV DĚTÍ (č. 54/2001 Sb. m. s.)

LITERATURA

- *Hrušáková, M., Králíčková, Z.: České rodinné právo. 3. vyd. Brno: MU, 2006.*
- *Hrušáková, M. a kol.: Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.*
- *Drápal, J. Bureš, L.: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.*
- *Mach, J. a kol.: Zdravotnictví a právo. Komentované předpisy. 2. vydání. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005.*

OBECNÁ VÝCHODISKA I

- Rodiče pečují o zdraví dítěte a o jeho zdravý tělesný a duševní vývoj majíce na zřeteli **nejlepší zájem dítěte** (§ 31 ZoR; čl. 3 ÚPD).
- Rodiče zastupují dítě při právních úkonech, ke kterým není plně způsobilé (§ 36 ZoR).
- Žádný z rodičů nemůže dítě zastoupit při hrozící kolizi zájmů (§ 37 ZoR).

OBECNÁ VÝCHODISKA II

- Nedohodnou-li se rodiče o podstatných věcech při výkonu rodičovské zodpovědnosti, rozhodne soud (§ 49 ZoR v návaznosti na § 176 OSŘ).
- Podstatnou záležitostí je i výkon lékařské péče, jež je s to negativně ovlivnit zdraví nezletilého.
- *Lex specialis* k ust. § 49 ZoR - § 35 zákona o zdravotních službách (souhlas obou zákonných zástupců s poskytnutím zdravotních služeb).

ZÁKON O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH I

- Zákon o zdravotních službách (č. 372/2011 Sb.) účinný od 1. 4. 2012:
 - Poskytnutí zdravotních služeb musí zásadně předcházet svobodný a informovaný souhlas pacienta.
 - Je-li pacientem nezletilý, souhlas poskytuje zákonný zástupce (§ 35; resp. za určitých okolností pěstoun, statut. zástupce DD aj. - § 42).
 - Vždy je třeba zjišťovat názor nezletilého pacienta, který je s ohledem na situaci schopen vnímat situaci a vyjadřovat se (zaznamenává se do zdravotnické dokumentace).

ZÁKON O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH II

- **Výjimka** z nutnosti souhlasu pacienta/zákonného zástupce je **akutní hospitalizace a neodkladná péče** dle ust. § 38; zde lze postupovat i bez souhlasu.
- Zvláštní režim pro souhlas a poskytování informací platí v případě **podezření na týrání a zneužívání!**

SOUHLAS OBOU RODIČŮ

- Jde-li o nezletilého, jehož zákonní zástupci jsou rodiče:
 - Je třeba souhlasu obou rodičů, pokud jde o poskytnutí služeb, které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit další zdravotní stav nezletilého nebo kvalitu jeho dalšího života.
 - Postačí souhlas alespoň jednoho rodiče, nejde-li služby specif. výše (plus k rutinní péči registrujícího lékaře).

POVINNOST INFORMOVAT SOUD

- Zdravotnické zařízení (poskytovatel služeb) oznámí soudu do 24 hodin za účelem ustanovení opatrovníka, že:
 - Nelze získat souhlas obou rodičů tam, kde je třeba,
 - Názor nezletilého pacienta na poskytnutí služeb, jež jsou s to negativně ovlivnit jeho další zdravotní stav a život, je v rozporu s názorem zákonného zástupce.

ODEPŘENÍ SOUHLASU RODIČŮ

■ Jde-li o zdravotní služby, jež lze poskytnout i bez souhlasu (stav ohrožení života/zdraví; ohrožení okolí...) a rodiče odpírají souhlas, rozhodne o poskytnutí služeb ošetřující lékař.

■ K tomu srov. nález ze dne 20. 8. 2004 sp. zn. III. ÚS 459/03 Sb. n. u.

Odmítají-li rodiče léčbu nezletilého dítěte, jež je v bezprostředním ohrožení života, nepředstavuje vydání předběžného opatření podle § 76a občanského soudního řádu, kterým se dítě svěří do péče příslušného léčebného zařízení, porušení jejich práv zakotvených v čl. 32 odst. 4 či čl. 16 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Vzhledem k nutnosti okamžitého zásahu není zpravidla možno v řízení o vydání takového předběžného opatření řešit případný spor rodičů s léčebným zařízením o vhodnosti té které léčby. Týká-li se věc dítěte ve věku okolo šesti let, není porušením čl. 12 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, pokud toto dítě nebylo v daném řízení soudem vyslechnuto. Výslech rodičů musí soud provést pouze v případě, že by to pro rozhodnutí bylo nezbytné a z hlediska zákonné lhůty pro vydání rozhodnutí možné.

ZÁVĚRY

■ Péče soudu o nezletilé dle § 176 OSŘ

1. Ustanovení opatrovníka (§ 35/3 zákona o zdravotních službách):
 - Nelze-li získat souhlas obou rodičů (tj. ani jednoho?).
 - Liší-li se názor dítěte a zákonného zástupce.
2. Neshoda rodičů - nahrazení souhlasu jednoho z nich soudem (§ 49 ZoR).
3. Omezení rodičovské zodpovědnosti tam, kde rodiče zdravotní péči zanedbávají.

ZÁVĚRY DE LEGE FERENDA

■ § 100 nového občanského zákoníku:

- „(1) Má-li být zasaženo do integrity nezletilého, který dovršil čtrnáct let, nenabyl plné svéprávnosti a který zákroku vážně odporuje, třebaže zákonný zástupce se zákrokem souhlasí, nelze zákrok provést bez souhlasu soudu. To platí i v případě provedení zákroku na zletilé osobě, která není plně svéprávná.
- (2) Nesouhlasí-li zákonný zástupce se zásahem do integrity osoby uvedené v odstavci 1, ač si jej tato osoba přeje, lze zákrok provést na její návrh nebo na návrh osoby jí blízké jen se souhlasem soudu.“